

Dyrt at komme på EU's fine grønne liste

Mange af de kommuner, der har EU-naturområder, har ofte ikke råd til at genoprette dem. Regeringen ser på støtterejerne.

NATURGENOPRETNING

MICHAEL ROTHENBORG

Det er ofte en blandet fornøjelse for de danske kommuner at have en internationalt beskyttet højmosse, hede eller et andet såkaldt EU-Na-

tura 2000-område på sit areal. For selv om der er chance for at få lidt flere turister til kommunen, kan der være en kostbar bagside af medaljen: Den unikke og sjældne EU-natur skal passes og plejes ekstra godt – og ofte også genoprettes.

Her rækker kommunekassen langt fra altid, og støttelighederne er ikke målrettede nok, mener flere kommuner.

»Det er et stigende problem, for det er i disse år, at kommunerne for alvor skal tage fat på at sikre og ikke mindst forbedre naturtilstanden i Natura 2000-områderne«, siger Claus Paludan, biolog i Faaborg-Midtfyn Kommune.

Han tilføjer som sine kolleger, at kommunerne arbejder hårdt på at løse opgaverne, men at man i en hel del tilfælde ik-

ke har de værktøjer, der er nødvendige for at gøre det godt nok.

Er der blot tale om naturgenopretning af vådområder eller andet, der helt eller delvis ligger på arealer i landbrugsdrift, kan kommuner og jordejere som regel få hovedparten betalt af de såkaldte landdistriktsmidler. Men der er en lang række lysåbne naturområder, der ikke kan få denne støtte. Det gælder foruden højmoser og heder blandt andet klitheder, klokkelyngheder og indlandsklitter.

De områder kan få støtte fra EU's såkaldte Life-midler, og det er lykkedes for enkelte kommuner. Men selv om Life nu uddeles mere efter kvalitet end geografi – og Danmark derfor kan få en større bid af kagen – er der langt fra nok til alle.

»Der er for eksempel rigtig mange arealer med tør og våd hede med behov for pleje og genopretning«, påpeger Claus Paludan.

Fødevareminister er skeptisk

Andre kommuner og Kommunernes Landsforening (KL) bekræfter problemet.

Chefkonsulent i KL Troels Garde Rasmussen fremhæver, at der især er problemer med projekter med såkaldt 'tør natur', fordi staten ikke hidtil har givet tilskud om at supplere eventuelle Life-tilskud med dansk støtte.

»Det bør derfor overvejes, om der i 2014-2015 bør åbnes op for, at nogle tørre naturtyper kan opnå statslig medfinansiering«, siger Rasmussen.

Han tilføjer, at EU's landdistriktsmidler bør »justeres«, så de bliver mere målrettede naturpleje og ikke indeholder så mange begrænsninger. Der er for eksempel langt større mulighed for at få støtte til skovnatur end lysåben natur.

»Danmark bør have nye ordninger klar til det program, der formentlig starter i 2. halvdel af 2014«, siger Troels Garde Rasmussen, der tilføjer, at kommunerne ser frem til at blive involveret.

Fødevareminister Karen Hækkerup (S) siger i en mailkommentar, at KL har været inviteret til det hidtidige arbejde med at udarbejde oplæg til det nye landdistriktprogram – og også vil blive det fremover.

Karen Hækkerup er dog skeptisk over for den foreslåede justering og peger på,

at programmet både skal varetage hensyn til natur, miljø, udvikling og landdistrikter.

»Vi står i den situation, hvor budgettet i den kommende periode bliver væsentlig mindre, og vi må derfor prioritere hårdt«, siger Hækkerup.

Miljøministeriet har også indflydelse på fordelingen, og ifølge Politikens oplysninger arbejder ministeriets folk i øjeblikket ivrigt for at gøre det næste landdistriktprogram så grønt som muligt. Men det er blevet sværere efter udskiftningen i Fødevareministeriet tidligere på året af den landbrugskritiske Mette Gjernskov (S) med den noget mere erhvervsvenlige Hækkerup.

michael.rothenborg@pol.dk

EU-støtte: Falsters kæmpesvamp skal gøres våd igen

Danske naturprojekter fik flere EU-millioner, end vi var berettiget til ud fra vores størrelse. Især et projekt trak penge hjem.

MICHAEL ROTHENBORG

Biolog Anita Pedersen stopper pludselig op på det svampede underlag og peger ned på de grønne alger i vandet.

»Se dernede: Andemad i vandet er tydeligt tegn på, at der kommer drænvand fra landbruget ind i højmosen. Det vil ikke være der længere, når vi rigtig kommer i gang med at genskabe den«, siger Anita Pedersen.

Vi er i Horreby Lyng på Falster, Danmarks fjerdestørste højmosse. En højmosse er typisk dannet ved tilgroning af et dødishul efter sidste istid, hvor planter sammen med tørvemosser – såkaldt spagnum – er vokset ud over vandfladen. Nogle gange helt op til 8-10 meter; deraf navnet højmosse.

Højmoser er i hele Europa blevet drænet og bogstaveligt talt skåret i stykker, så lokale kunne få tørv til brændsel, ikke mindst i 1930'erne og 1940'erne. Samtidig er mosens sårbare planter bukket under for kvælstof, der er kommet ind i mosen

med vand og luft fra industri og landbrug. Og det er kun, fordi højmoser er blevet så sjældne en naturtype og dermed højt prioriteret af EU, at Anita Pedersen kan tale om at genskabe den. Det er nemlig meget dyrt – langt over budgettet for en landkommune. Og Guldborgsund Kommune kan kun gøre det i kraft af et støttebeløb på næsten 20 millioner kroner, hvoraf tre fjerdedele kommer fra EU's såkaldte Life-midler og hovedparten af resten fra staten.

Life-midlerne i 2013 var på i alt mere end milliarder for hele EU. De havde hidtil været uddelt meget strikt efter geografi, så hvert EU-land fik, hvad dets naturområders størrelse berettigede til. Men i år sprængte Danmark rammerne ved at få hele 50 millioner kroner i støtte, 50 procent mere, end vi var berettiget til.

Det skyldtes, at kvaliteten af de danske projekter var så høj, at EU valgte at give os noget af den rest, som andre lande ikke havde gode nok projekter til at få del i. EU har altså skiftet praksis og har fremover en fordelingsnøgle, der lægger mere vægt på kvalitet end udelukkende på geografi.

Anita Pedersen indså allerede i 2010, at hendes ikke særlig velbeslåede kommune ville få problemer med at leve op til de krav, EU har til et såkaldt Natura 2000-område som Horreby Lyng.

»Guldborgsund har årligt en halv million til at naturpleje, så sådan en storstilet genopretning af en højmosse var mildt

INDIANA JONES-LAND?

På plankestien kan man være i sikkerhed for slangerne og de kødædende planter ude i sumpen. Foto: Per Folkver

sagt langt fra vores budgetter«, fortæller hun.

Hun fik Sorø Kommune med på en fælles ansøgning til EU – Sorø har en bid af den anden af Danmarks største højmoser; Åmosen på Vestsjælland.

Samtidig begyndte Anita Pedersen at drikke kaffe med jordejere i og omkring Horreby Lyng for at sikre sig den lokale opbakning, der var og er en betingelse for succes. Og jordejerne var positive. De kunne ikke bruge mosen til så meget andet

end jagt på fasaner og bukke, og det ville ikke blive forstyrret af genopretningen og de nye stier til publikum.

Bevillingen blev også hjulpet på vej af, at højmosen indeholder sjældne arter, som EU også prioriterer højt: stor kærguldsmed og spagnummosser.

Ikke kun for naturnørder

Midt inde i mosen er de første støttekroner – fra staten og tips- og lottomidlerne – allerede kommet i arbejde.

»Den her boardwalk – eller plankesti, som vi siger hermede – kan ses på Google Earth ligesom den kinesiske mur«, jubler Anita Pedersen og slår ud med armene.

Her kan vi og det allerede støt stigende antal besøgende gå sikkert hen over mosen – uden risiko for at synke ned i det, der

om sommeren rummer masser af snoge og hugorme. Et mylder af krybdyr, der også skal bruges til at sælge mosen som turistattraktion.

»Vi vil fortælle om den her dybe sump med slanger, og der er jo også kødædende planter som soldug«, siger Anita Pedersen og peger på en lille uanselig plante.

»Selv om soldug kun spiser insekter og ikke børn og hunde, kan vi også godt bruge den til at promovere det hele sådan lidt Indiana Jones-agtigt. Målet er jo også at få børnefamilier og andre nysgerrige herud. Ikke kun naturnørder som mig selv«, siger hun.

EU-midlerne skal dog bruges til selve genopretningen. Der skal sættes skotter op for dræn og kastes grøfter til, så højmosen ikke afvandes yderligere.

FAKTA

EU-NATURSTØTTE

Life er EU's støtteprogram for natur og miljø. 2012-budgettet (uddelt i 2013) var på 278 mio. euro (knap 2,1 mia. kr.). EU har netop vedtaget et stigende budget frem til 2020.

Danmark var berettiget til 33 mio. kr., men fik også noget af restpuljen, som andre lande ikke havde projekter af høj nok kvalitet til at hente hjem, dvs. i alt mere end 50 millioner støttekroner.

Naturstyrelsen Vestjylland fik 10,6 mio. til at bremse invasive planter og mindske andre trusler mod kystklimatur på 15 Natura 2000-lokaliteter.

Naturstyrelsen Vendsyssel fik 9,9 mio. til at give naturtyper på Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose såkaldt 'gunstig bevaringsstatus'.

Guldborgsund og Sorø Kommuner fik tilsammen godt 30 mio. til at genoprette to østdanske højmoser med 'ugunstig bevaringsstatus'.

Samtidig skal det sikres, at de omkringliggende marker kan afvandes uden om højmosen.

Og så skal man rydde de nåletræer og andre gevækster, der ikke hører naturligt hjemme i en højmosse, og som er med til at suge mosens tør.

Det vil flere steder ske med håndkraft for ikke at skade underlaget og vil også hjælpe til at forbedre vilkårene for soldug, guldsmede og de andre oprindelige arter.

De store anlægsaktiviteter går først i gang i 2015. Og der går nok mindst 50 år, før området helt ligner sig selv, før dræningen og tørvegravningen begynder – og igen vil fremstå som en sumpt rest fra istiden og ikke som en halvtør kæmpesvamp.

Årets julevine

BASTIDE EXUBÉRANCE VIEILLES VIGNES 2011 CORBIÈRES
★★★★★ Magasinet Mad!
★★★★★ Finansbureauet:
"Virkelig lækker sydfransk sag... Grenache domineret vin med intensivt krydret næse, opulent krop med tæt frugt og noter af peber og eg med en lang afrundet og indsmigrende finish. Helt oplagt som julevin."

DEN ARGENTINSKE "AMARONE" ENAMORE 2011 RENACER + ALLEGRINI
★★★★★ Finansbureauet:
"Imponerende argentiner med italiensk indflydelse fra Allegrini. Høj oktan vin med super intensivitet og fylde..."

VINO NOBILE 2010 FATTORIA DEL CERRO
★★★★★ Vinforum
★★★★★ Vinavisen
Sorte og meget modne kirsebær, pipe-tobak, lidt trøffel, kaffe, solvarm pinjebark og et strejf af tørrer viol.

Årets julevin 99,95 kr. v. 6 fl. Spar 20,-

"HELT OPLAGT SOM JULEVIN" - Finansbureauet

Erik Sørensen Vin

Køb vinen i vores butikker eller på ErikSørensenVin.dk

JULETILBUD

Bakkebord
Bog med sort/hvid vendbare plader.
Ø50 cm
JULETILBUD 995,-

OLSSON

City: Gothersgade 160 - 33 14 44 97
Birkerød: Mølledamsvej 2 - 45 81 41 44 Bliv inspireret på www.olssonmobler.dk

MARIA BURAS UDEN TITEL
Grafisk særtryk. Mål: 42 x 59 cm.
Pluspris 140 kr. Atm. pris 165 kr.
Læs mere og køb på politikken.dk/plus eller i Politikens Forhal, Rådhuspladsen 37, København V

POLITIKENS GALLERI

SPIS&BO
Hver søndag i Politiken